

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1177

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 oktober 2014

Vandaag heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de resultaten gepubliceerd van de *Comprehensive Assessment*, een doorlichting van de bankbalansen van de grote banken in de eurozone. Deze *Comprehensive Assessment* is een belangrijk onderdeel van de totstandkoming van de bankenunie. In deze brief licht ik de vormgeving van deze *Comprehensive Assessment* toe, ga ik kort in op de resultaten en zet ik uiteen hoe de banken de gevonden kapitaaltekorten zullen moeten dichten. Daarnaast vindt u bijgevoegd een toelichting van De Nederlandsche Bank (DNB) met hierin een nadere analyse van de resultaten van de Nederlandse banken¹.

Vormgeving Comprehensive Assessment

Zoals u weet verschuift de eindverantwoordelijkheid van het bankentoezicht naar de ECB vanaf 4 november dit jaar. De ECB houdt vanaf dat moment direct toezicht op de significante banken in de eurozone en indirect op de overige banken in de eurozone. Dit volgt uit de verordening aangaande het Europees toezichtmechanisme voor banken (*Single Supervisory Mechanism*, SSM). In aanloop naar dit Europese toezicht worden de balansen van de banken die onder direct toezicht van de ECB komen, doorgelicht in de *Comprehensive Assessment*. Op deze manier vormt de *Comprehensive Assessment* een entree-toets voor het nieuwe Europese toezicht, en heeft de ECB goed en vergelijkbaar zicht gekregen op de kwaliteit en schokbestendigheid van de bankbalansen.

De *Comprehensive Assessment* bestaat uit twee onderdelen:

1. De asset quality review (AQR) uitgevoerd door de ECB in nauwe samenwerking met de nationale toezichthouders uit de eurolanden.
2. Een stresstest, waaraan banken uit alle EU-lidstaten deelnemen. Deze werd gecoördineerd door de ECB, in samenwerking met de Europese bankenautoriteit (EBA) en nationale toezichthouders.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

In de AQR is de kwaliteit van de activa op de bankbalans zorgvuldig onderzocht. Zo is er gekeken naar de waardering van risicovolle portefeuilles op de bankbalans. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot een herwaardering van deze activa of het nemen van extra voorzieningen.

Vervolgens is er in de stresstest gekeken of banken voldoende in staat zijn om meer verlies op te vangen in de komende jaren. Hiervoor zijn twee scenario's gebruikt: het *baseline*-scenario (basis) en het *adverse*-scenario (ongunstig). Het *baseline*-scenario is gebaseerd op de economische ramingen van de Europese Commissie. Het *adverse*-scenario is opgesteld door de Europese macroprudentiële toezichtautoriteit, de European Systemic Risk Board (ESRB).

Een belangrijk verschil met de voorgaande stresstesten is dat aan deze stresstest een AQR is voorafgegaan. Bij eerdere stresstesten, werden de stressscenario's doorgerekend op basis van een bankbalans die niet altijd een volledig beeld gaf van de daadwerkelijke financiële positie van de bank op dat moment. Doordat nu eerst een AQR is uitgevoerd wordt bewerkstelligd dat de stressscenario's worden toegepast op een bankbalans die een reëel beeld geeft van de financiële positie van een bank en dat de uitkomsten van de verschillende banken vergelijkbaar met elkaar zijn.

Resultaten

In totaal zijn de 130 grootste Europese banken onderworpen aan de *Comprehensive Assessment*. In Nederland betrof het 7 banken, te weten ING Bank, Rabobank, ABN AMRO, SNS Bank, RBS NV, BNG Bank en NWB Bank.

De resultaten van de *Comprehensive Assessment* wijzen uit dat de Nederlandse banken zijn geslaagd voor zowel de AQR, als het *baseline*-scenario en het *adverse*-scenario van de stresstest. Dit betekent dat deze banken allemaal voldoende gekapitaliseerd zijn met een kernkapitaalratio (CET1) van boven de 8% bij zowel de AQR als het *baseline*-scenario van de stresstest en een kernkapitaalratio van boven de 5,5% onder het *adverse*-scenario. Voor de specifieke resultaten van de Nederlandse banken verwijs ik naar bijgevoegde toelichting van DNB.

Elders in de Eurozone zijn wel banken gezakt voor de test. Het betreft hier 25 banken met een totaal kapitaaltekort van EUR 25 miljard. Twaalf van deze banken hebben reeds EUR 15 mrd van dit tekort opgelost. Tot slot geldt dat verschillende banken in anticipatie op de *Comprehensive Assessment* hun kapitaalspositie versterkt hebben door risico's af te bouwen of extra kapitaal aan te trekken. Zo hebben sinds de bekendmaking van de exercitie de 30 grootste banken reeds hun balansen met EUR 200 miljard versterkt, waarvan EUR 60 miljard door middel van het ophalen van nieuw kapitaal.

Het vervolg

Alle banken met nog niet opgeloste kapitaaltekorten moeten binnen twee weken hun kapitaalplan indienen bij de ECB. De banken die als gevolg van de AQR en het *baseline*-scenario van de stresstest een kapitaaltekort hebben, krijgen zes maanden de tijd om dit aan te vullen. Banken die in het *adverse*-scenario een tekort hebben, krijgen hiervoor negen maanden de tijd.

De Ecofin Raad heeft in november vorig jaar² en juli dit jaar³ verklaringen gepubliceerd over de wijze waarop banken hun kapitaal moeten aanvullen als er tekorten zijn. Hierin is (conform de Nederlandse inzet) de volgende drietrap opgenomen:

1. private herkapitalisatie (bijvoorbeeld via aandelenemissie en inhouden van winsten),
2. minimaal bail-in tot en met junior schuld op grond van de nieuwe staatssteunregels, eventueel met nationale publieke herkapitalisatie indien bail-in niet toereikend is, en
3. het ESM met bijgaande conditionaliteiten als laatste optie.

Op deze manier worden balansen opgeschoond en wordt de nieuwe Europese toezichthouder niet geconfronteerd met problemen uit het verleden.

Conclusie

De *Comprehensive Assessment* vergroot de transparantie en maakt de Europese banken vergelijkbaar. De ECB heeft nu een duidelijk beeld van de instellingen waarop zij vanaf 4 november toezicht houdt. Banken hebben in anticipatie op de resultaten hun balans reeds versterkt of zullen – als ze gefaald zijn – een kapitaalplan moeten indienen.

Met de *Comprehensive Assessment* wordt zo een belangrijke stap gezet naar het Europees toezicht op banken en daarmee naar de totstand-koming van de bankenunie. De komende jaren zal de ECB haar toezichttaak verder ontwikkelen en blijft verdere harmonisatie van standaarden van groot belang. Mede dankzij de *Comprehensive Assessment* zijn de grote Europese banken versterkt, hetgeen zal bijdragen aan het herstel van de reële economie. Tegelijkertijd zullen banken aandacht moeten blijven geven aan risico's in hun portefeuilles en zal gewerkt moeten worden aan verdere versterking van de kapitaalratio's.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

² <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brieven/2013/11/20/council-statement-on-eu-bank-s-asset-quality-reviews-and-stress-tests-including-on-backstop-arrangements.html>

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/143781.pdf